

Bekæmpelse af Bjørneklo ved Tange Å og Vindelsbæk

Bjørneklo spredes ved frøspredning. Blomsterskærmenes store frøindhold spredes nedstrøms i vandløbet, og derfor vil nogle enkelte planter øverst i et vandløb kunne sprede planten til hele vandløbet.

Den kraftige bestand gør det til en vanskelig og ressourcekrævende opgave at bekæmpe bjørneklo langs Tange Å. Dertil kommer, at åen er vanskelig tilgængelig - lange strækninger kun er tilgængelige fra båd.

Silkeborg Kommune har oplyst, at kæmpe-bjørneklo er udryddet langs den del af Tange Å, der ligger i Silkeborg Kommune, og der foretages opfølgende bekæmpelse over alt i kommunen.

Vindelsbæk ved Rødkærsbro, er det eneste tilløb til Tange Å, hvor der vokser Bjørneklo. Bekæmpelse af Bjørnekloen skal derfor også foretages i dette vandløb for at hindre spredning af planten herfra.

En effektiv bekæmpelse af bjørneklo kræver dels, at planterne bekæmpes inden blomstring og frøsætning (kan kræve flere slåninger pr. år), dels at indsatsen følges op i de efterfølgende år med fjernelse af kimplanter, der stammer fra de frø, der ligger i jorden (frøbanken). Frøene kan overleve i jorden i op til 10 år. Bekæmpelse af kæmpebjørneklo kræver derfor et indsatsprogram af 8-10 års varighed.

Den bedste strategi for en effektiv bekæmpelse af bjørneklo i Tange Å systemet vil være, at igangsætter indsatsen langs hele vandløbet på én gang. Hvis der ikke er ressourcer til dette, kan bekæmpelsen opdeles i delstrækninger, hvor der foretages intensiv bekæmpelse i nogle år på den enkelte delstrækning. Herefter kan man fortsætte med bekæmpelsen på næste delstrækning i nedstrøms retning, så der er et par års overlap ved bekæmpelsen. Generelt skønnes indsatsbehovet at være størst de første to år for derefter at aftage de følgende år, i takt med at frøbanken udpines og andre typer planter får rodfæste.

Valg af bekæmpelsesmetode

Indsatsen kan bestå af en kombination af metoder, og kemisk bekæmpelse bør kun foregå på en måde, hvor der ikke er risiko for, at rester af sprøjtemidlet tilføres vandløbet.

Følgende metoder er de mest anvendte ved bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo:

- Græsning
- Slåning
- Rodstikning/opgravning
- Skærmapning
- Kemisk bekæmpelse

Valg af metode vil være afhængig af antallet af planter, de fysiske forhold på stedet, f.eks. jordbundstype, terrænforhold og voksestedets tilgængelighed. Da ådalen omkring Tange Å er meget varieret og nogle steder svært fremkommelig, kræver et bekæmpelsesprogram brug af forskellige metoder.

Græsning

Afgræsning er en effektiv og forholdsvis billig måde til bekæmpelse af bjørneklo, hvor forholdene er egnede. Græsning er mest effektiv for forekomster af bjørneklo på enge, mens det er mindre egnet, når planterne findes ved vandløbskanten, da det er svært at foretage effektiv græsning tæt på og ned ad vandløbskanten.

Afgræsningen kan foretages enten med får eller kvæg. Får er mest effektive, men de er ligeledes hårde mod den naturlige vegetation. Det vurderes, at græsning generelt ikke egner sig til arealerne langs Tange Å, fordi de fleste arealer er meget fugtige og dermed begrænset egnede til græsning. Der er dog enkelte mindre områder hvor metoden vil være aktuel.

Slåning

Slåning anvendes ofte til bekæmpelse af kæmpe-bjørneklo. Metoden er meget ressourcekrævende, da slåning skal foretages flere gange pr. år og i mange år. Derfor kan slåning især anbefales ved små bestande og som en metode til brug forud for rodstikning i større bestande.

Slåning kan enten foretages manuelt med en le eller ved hjælp af maskine, som buskrydder eller en skive efter en traktor. Denne metode er dog ikke egnet ved Tange Å, da arealerne er fugtige og sumpede og der er tæt bevokset med træer. Derfor vil manuel slåning være den bedste løsning på disse arealer. Slåning bruges ofte forud for anvendelse af andre metoder, eksempelvis rodstikning/afgravning og græsning.

Det vurderes, at slåning med le er en velegnet metode at benytte i kombination med rodstikning (se næste afsnit) til bekæmpelse af bjørneklo langs Tange Å, da arealerne er svært tilgængelige.

Rodstikning/opgravning

Rodstikning eller opgravning er en af de mest sikre metoder til bekæmpelse af bjørneklo, især på blød jord.

Ved rodstikning skæres roden over på planten lige under vækstpunktet, hvilket er ca. 10-15 cm under jorden. Rodstikning skal foretages første gang i foråret og igen efter et par måneder for at forhindre nye planter i at vokse op. Rodstikning er en god og effektiv metode, da planten dør med det samme. Metoden er tidskrævende og den kan derfor med fordel anvendes ved mindre bestande. Rodstikning kan desuden være godt til sidst i bekæmpelsesperioden, hvor der ikke længere er så mange planter tilbage.

Det anbefales, at anvende rodstikning ved Tange Å, og gerne i kombination med slåning med le som beskrevet i forrige afsnit, da denne metode er velegnet på de fugtige og bløde arealer langs vandløbet.

Skærmbakning

Ved skærmbakning skæres blomsterstandene af i juni/juli, når bjørnekloen blomstrer, hvorved det forhindres at planten sætter frø.

Det anbefales, at bruge denne metode på arealer langs Tange Å med store sammenhængende bestande, og gerne i kombination med slåning.

Kemisk bekæmpelse

Bekæmpelse af bjørneklo kan gennemføres ved sprøjtning med glyphosat, som findes i f.eks. Roundup. Brug af sprøjtemidler er en effektiv og hurtig form for bekæmpelse af bjørneklo, men er ikke så skånsom for miljøet som flere af de andre bekæmpelsesformer.

Generelt vurderes det, at sprøjtning ikke er velegnet på arealerne ved Tange Å, da mange af arealerne langs åen er fugtige eller ligefrem sumpede, og der er risiko for at skade beskyttet natur og selve vandløbet.

Der findes dog redskaber, som for eksempel Weed Wiper eller Easy Roller, som sørger for, at sprøjtemidlet kommer direkte på planten, som vil kunne bruges langs Tange Å. Disse redskaber kan bruges langs med Tange Å i de områder, hvor der kun er enkelte planter eller i de områder der ellers er svært fremkommelige.

Anbefalede metoder til bekæmpelse ved Tange Å og Vindelsbæk

Det kan anbefales, at bekæmpelsen fortrinsvis sker som en kombination af rodstikning, skærmbakning og slåning. Kemisk bekæmpelse kan anbefales som bekæmpelsesmetode, hvis der anvendes en påføringsmetode hvor det undgås, at sprøjtemiddelrester havner i vandmiljøet.

Det konkrete valg af metoder vil i sidste ende bero på en konkret vurdering af forholdene og problemets omfang og karakter i de enkelte dele af indsatsområdet, samt af valget af udfører af bekæmpelsen.